

VERDA FAMILIO

NEPRAVIDLNÝ dvojjazyčný zpravodaj Esperantského kroužku v Mnichově Hradišti, pro členy kroužku a příznivce mezinář. jazyka.

Odpovědný redaktor – MUDr. Josef Hradil, 29501 Mn. Hradiště č.1161

Cena – dobrovolný příspěvek

Povolil ONV Mladá Boleslav, odb. kultury 47/87-403/16

Numero 2

Aprilo 1991 Duben

Číslo 2

Kiel la ĉeĥa lingvo riĉigis internacian terminaron. Ankaŭ la ĉeĥa lingvo iom kontribuis al la internacia terminaro, ne nur esperanta. Malmultaj homoj, krom ni ĉeĥoj, scias ke la vorto „pistol-o“ devenas el nia historio de vorto „píšťala“, uzata kiel kanono dum husanaj militoj. Simile la vorto „robot-o“ devenas el la verbo „robit“ kaj estis la unuan fojon uzita en senco de „robot-o“ en la romano de Karel Čapek „RUR“. (Laŭ Radio Prago)

La FINA VENKO estas la du sorĉaj, preskaŭ magiaj vortoj, kiujn ofte ni esperantistoj uzas revenante pri la mondo uzanta nur unu lingvon internacian. Dro Ingê M.Tůma el Rybí, Nový Jičín en sia pripenso mencias, ke por atingi la „finan venkon“ ni devas trairi longdaŭran vojon kun grava komenca etapo de preparado por tia grava celo, nome de kolektiva helpo por kompilado de grandaj kaj enhavoplenaj vortaroj por ĉiu fako de la homa agado por pruvi la utilecon de Esperanto.

Jak český jazyk obohatil mezinárodní terminologii. Také čeština troškou přispěla do mezinárodní terminologie, nejen do esperanta. Málo lidí, kromě nás čechů, ví že slovo „pistole“ pochází z naší historie ze slova „píšťala“ užívaná jako kanon v husitských válkách. Podobně slovo „robot“ pochází ze slovesa robit a bylo užito poprvé ve smyslu „robot-a“ v románu Karla Čapka „RUR“ (podle Rádia Praha).

KONEČNÉ VÍTĚZSTVÍ jsou dvě kouzelná, skoro magická slůvka, která my esperantisté často užíváme při snění o světě užívajícím jen jednoho jazyka. Dr Ing M.Tůma z Rybí, Nový Jičín, ve svém zamýšlení uvádí, že pro dosažení „konečného vítězství“ musíme projít dlouhou cestou s počáteční etapou přípravy takového důležitého cíle, totiž kolektivní pomoci při sestavení velkých bohatých slovníků pro každý obor lidské činnosti, abychom dokázali užitečnost E-a.

La pruvo de utileco dependos de la kvalito de fakaj terminaroj kaj ilia scienca rekono. La sekvaj necesaj periodoj evoluigos jam aŭtomate: utileco – bezoneco – neevitebleco. Se ni pruvos la utilecon, la mondo mem rekonos bezonecon de uzado de E-o, kaj fine ĉiu homo sentos neeviteblecon lerni ĝin por ke li povu facile internacie interkompreniĝi. Prof. Waringhien, tiama prezidanto de Akademio de Eo en la jaro 1971 diris pri registraroj: La lingvon internacian ili oficialigos ĝuste kiam ĝi ne plu bezonos ilian agnoskon, ĉar ĝi jam estos uzata de ĉiuj homoj kaj sur ĉiu kampo. - ing Tūma daŭrigas: ni ne devas iam forgesi, ke Eo estas artefarita lingvo aposteriora. Ni devas eluzi enorman vortprovizon kaj terminaron de ĉiuj vivantaj kaj mortaj naciaj kaj artefaritaj lingvoj. Por ĉi tiu laboro ni devas eluzi la plej modernajn komputilajn eblecojn.

Důkaz užitečnosti spočívá v kvalitě odborných slovníků a jejich vědeckém uznání. Další potřebná období budou se vyvíjet automaticky: užitečnost - potřebnost - nevyhnutelnost. Jestliže dokážeme užitečnost, svět sám uzná potřebnost užití E-a, a konečně každý člověk bude cítit nevyhnutelnost se mu učit, aby se mohl snadno mezinárodně dorozumívat. Prof. Waringhien, tehdejší prezent Akademie Ea v r.1971 řekl o vládách: Mezinárodní jazyk ony uznají právě tehdyn, až už Esperanto nebude potřebovat jejich uznání, protože už bude užíváno všemi lidmi všech oborů. - Ing Tūma pokračuje: Nesmíme nikdy zapomínat, že Eo je umělý jazyk následný. Musíme využít ohromné zásoby slovní a termináří všech jazyků živých i mrtvých, národních i umělých. Pro tuto práci musíme využít nejmodernějších počítačových možností.

KIEL ENKONDUKI ESPERANTON EN LERNEJOJN?

JAK ZAVÉST ESPERANTO DO ŠKOL?

Ĝi estas temo ofte diskutata. Kial ni lernu Eon, se la ŝtato ne volas realigi devigan instruadon en lernejojn? Post la novembra velura revolucio kaj post tuja publika deklaro por ĝia subteno la unua faro de nia ĈEA-komitato estis ripetata peto al ministerio de lernejaferoj permisi la instruadon. La rezulto de traktado kun tiama ministro Adam aspektas iom magre: ni povas instrui Eon kie ĝi estas postulata kiel objekton de interes-rondetoj dum postlerneja okupo. Ni devas paciĝi kun la fakteto kaj cerbumi kiel eluzi ĝin. Ni havas ne tiom da instruistoj, ke ni povu instrui Eon kiel devigan objekton. Multaj eĉ opinias, ke estus katastrofo, se la ministro permesus la instruadon kaj ni devus poste proklami, ke ni ne kapablas plenumi.

Je to často diskutovaný námět! Nač se máme učit Eu, jestliže stát nechce realizovat povinnou výuku na školách. Po listopadové sametové revoluci a okamžitém prohlášení našeho ČES-výboru za její podporu, prvním činem byla opakováná žádost ministerstvu školství povolit vyučování. Výsledek jednání s tehdejším ministrem Adamem vypadá trochu hubeně: můžeme vyučovat esperantu kde je žádáno jako předmětu zájmových kroužků mimoškolního vyučování. Musíme se smířit se skutečností a přemýšlet jak ji využít. Nemáme tolík učitelů, abychom mohli vyučovat Eu jako povinnému předmětu. Mnozí se dokonce domnívají, že by bylo katastrofou, kdyby byl býval ministr povolil vyučování a my museli prohlásit, že to nemůžeme splnit.